

Љубомир КЕКЕНОВСКИ

*Riziko t varira
vo obra t en razmer
so znaewe t o*

Irving F I [ER

ПРАВДА И СИЛА

Кога зборуваме/пишуваме за реалните состојби кај нас, во исто време мораме да ги земеме предвид како непроменлива варијабила нашиот неферментиран транзиционен менталитет, искривените очекувања, заедно со сите дребни, а дефектни различности од другиот/нормалниот свет. Така, размислувајќи за конкретни економски случувања, позитивни или негативни, тогаш всушност мислиме повеќе на политика отколку на економија. Поточно, по инерција прво ја бараме политичката позадина на успехот или неуспехот...

...на поединците/фирмите и на нивната поврзаност со актуелните олигарси. Кога треба да предаваме строго економски теми пред нашите студенти, анализирајќи феномени од високоразвиените економии, доследно следејќи ја професионалната обврска да не се инволвираме во тривијални полит-економски превирања, тогаш најточно раскажуваме бајки. Затоа што она за што зборуваме/предаваме, како закони и принципи, никој не може ни да го види, ни да го почувствува овде кај нас. Имено, дури ни теоретски не може да се објасни како е можно една мала национална економија со вака силни политички ограничувања, геополитички и етнички растргната, со сива економија, невработеност и каматни стапки највисоки на стариот континент практично да егзистира.

Истата непринципиелна приказна ни се повторува и со актуелниот предлог за нова територијална поделба. Не постои подобар начин да се испровоцираат старите проверени непродуктивни политички расправи од отворањето на

ТЕМАТА ЗА НОВА ТЕРИТОРИЈАЛНА ПОДЕЛБА. Ова историски **НЕ ВРАЌА НА КРАЈОТ НА ПРЕДМИНАТИОТ ВЕК, А ПОЛИТИЧКИ НА ПОЧЕТОКОТ НА МИНАТАТА ДЕЦЕНИЈА,** кон еден уназадувачки веќе виден циркус во кој на сметка на општата загуба на граѓаните привремено ќе карат неколку политички циркузанти. Економски овој вид на расправа не води директно во феудално освојување на изворните буџетски приходи, на градските имоти, згради, институции, па сè до природните богатства - руди, извори на вода, шуми, пасишта. Еден класичен поствоен исход, со финална егзекуција во нова прераспределба на општественото богатство.

Со тоа **ЕКОНОМСКАТА СУШТИНА НА ПРОЕКТОТ СЕ СВЕДУВА НА КЛАСИЧНА КОМУНИСТИЧКА ГОЛА РАСПРАВА САМО ЗА РАСПРЕДЕЛБАТА И ЗА МИНАТИОТ ТРУД,** а не неопходен судир на концепти за производство и придонес во создавање на нов поголем општествен производ.

Обидот со политички трансфер да се префрлат граѓаните од една ка-

де се мнозинска во друга општина каде се малцинска заедница, во локален економски превод значи страстен пад на вредноста на сè што поседуваат македонските граѓани во тие делови. Тука се допира до најдолната егзистенцијална точка, од каде проговара homo economicus-от на секој поединец, затоа што е директно засегнат во основното право на владеење со сопственоста. Но, подлабоко анализирајќи го феноменот ќе дојдеме до истите заклучоци како и за ТАТ. **ПРВИТЕ ШТО ЈА НАПУШТААТ ИГРАТА,** а во овој случај ја продаваат земјата/куката..., **ЗЕМААТ НАЈМНОГУ, А СИРОМАШНИТЕ** како што и најчесто бидува, **ОСТАНУВААТ ПОКЛОПЕНИ ОД УРНАТИНИТЕ** на оваа пирамидална штедилница на нашата политичка свест и совест. Овде се отвора повеќе простор за себепреиспитување, отколку за некритичко обвинување на кој било друг.

Би било навистина комично да не е трагично одново да слушаме колку всушност сме биле во право и колку правдата била на наша страна. Па ред е веќе да сфатиме дека правдата одамна е на наша страна, уште од Турско, Илинден, Балканските војни, преку Букурешт до последната војна 2001 година, но очигледно силата никогаш не ни била достатна. Затоа, доста со тоа инсистирање дека сме во право, рамнотежа ќе се воспостави кога ќе поработиме на нашата културна, економска, образовна до воена сила за конечно нашата правда да добие смисла и верификација.

Од магичниот круг на нашиов по-

литички дискурс, освен претходно политички префериралиот концепт, можни се два излеза кои се потпираат на економски принципи. Првиот е во строга диференцијација на руралните и урбаните средини. Тоа бара надвладување на професионалниот, еснафскиот пристап, и строга специјализација на градските и селските занимања. Поточно, да им се остави простор на **ГРАДОВИТЕ КОНЕЧНО ДА СТАНАТ ГРАДОВИ СО АДЕКВАТНА СОЦИЈАЛНА СТРУКТУРА**, со специјализација во терцијалниот сектор, односно со доминација на банкарството, осигурувањето, образовните, здравствените услуги и како пазар за производите од селските средини. Во исто

време тоа би отворило комплементарен простор **РУРАЛНИОТ ДЕЛ ДА СЕ ФОКУСИРА НА ПРИМАРНАТА И СЕКУНДАРНАТА ОБРАБОТКА НА СУРОВИНИТЕ**. За жал, во западниот дел на државата, под налетот на неконтролираниот механички прилив, демографската експлозија и со урбанистичкиот хаос, економскиот простор и разлики меѓу градовите и селата се скоро избришани. Ниту градот останува град, ниту селата се развиваат како села, туку меѓусебно се претопуваат во едно општо

паланечко сивило.

Вториот момент поаѓа од претпоставка дека во едно веќе длабоко поделено, етнички и културно, милје како што е нашето, легитимно е да се разгледува прашањето на плурализам во фондовското финансирање. Тоа би водело, наместо кон сегашното политичко надвладување кое се финализира во поделба на територијата, во нова насока кон отворање на можности за одвојување на некои линии на финансиски приходи и расходи на етничките заедници. Така, добиваме од една страна да не се загрозува територијалната целовитост, а од друга страна до поголема одговорност на самите етнички заедници да си го планираат развојот. Би се обезбедил пресврт од актуелната пасивна борба за прераспределба на постојното во премин кон продуктивна борба за освојувања на нови можности за развој.

Со тоа доаѓаме, всушност, до економските поставки на империјалниот модел на финансирање кој е територијално неутрален, а финансиски респонзивен, при што со автономијата на приходите и расходите паралелно се зајакнува финансиската дисциплина.

Покрај сè, со последните случувања, **НАМЕСТО ДОЛГООЧЕКУВАНИОТ ИСЧЕКОР ВО ИДНИНАТА, ПРАВИМЕ ДВА ЧЕКОРА НАЗАД ВО МИНАТОТО**, место превладување на спасителниот рационален економски пристап, во целиот процес доминира погубниот ирационален емоционално-етнички набој.

Синхронизирано со предлозите за физичка поделба се одвиваат и подготовките за духовна делба. По назначувањето на српски егзарх, во очекување сме да добиеме уште бугарски и грчки. Така, иако со право во новото столетие аплицираме за членство во обединетата Европа, ретроградните сили место во 21, нè подготвуваат за влез во 19 век. ■

